

Rodzina jest dla dziecka miniaturą świata – rodzina jako system.

Życie dziecka wypełniają dwa obszary - rodzina i szkoła. Obydwa wpływają na siebie i stanowią podstawę kształtowania się osobowości młodego człowieka. Środowisko w jakim żyje i rozwija się dziecko daje podstawy i wzorce do kształtowania swojego poglądu na otaczający go świat. Doświadczenia płynące z relacji rodzinnych modelują jego zachowania i wyznaczają osobnicze kierunki w rozwoju postaw i zachowań. Dlatego też zapraszamy Państwa do poświęcenia uwagi tematowi rodziny jako systemowi.

Rodzina rozumiana jako system to złożony zespół elementów, które wspólnie tworzą całość. Jak każdy system, również ten rodzinny dąży nieustannie do stanu homeostazy, czyli równowagi.

W życiu codziennym rodziny to nic innego jak tylko wszelkiego rodzaju zachowania i działania podejmowane, by system rodzinny utrzymać w stałym i niezachwianym stanie. Każdorazowe wydarzenie, które odbiega od przyjętych w rodzinie standardów, schematów działania wywołuje w nim duże poruszenie i zaburzenie normalnego funkcjonowania. Przejawia się to przez zmianę i intensyfikację emocji w członkach systemu rodzinnego. Nietypowe reakcje i zachowania w sytuacjach dotychczas zwyczajnych i powtarzających się nieraz codziennie. W sytuacji, gdy homeostaza systemu rodzinnego zostanie zaburzona dąży on do jej przywrócenia. Realizuje to w różny sposób, m.in. poprzez przywrócenie do dawnych zachowań i reakcji elementu systemu, którego ta zmiana dotyczy lub poprzez przystosowanie do obecnego (po zmianie) sposobu funkcjonowania.

W obydwu przypadkach może dojść do sytuacji, w której system rodzinny poprzez próbę przywrócenia homeostazy przystosowuje się pozornie i początkowo funkcjonuje poprawnie, jednak po dłuższym czasie dochodzi do dysfunkcji członków systemu rodzinnego. W takich sytuacjach część rodzin ignoruje sytuację i nie patrząc na dobro członków systemu nie podejmuje żadnych działań naprawczych. Pozostała część postanawia sięgnąć po pomoc specjalistów stosujących terapię rodzinną, by rozwiązać problem i przywrócić funkcjonalne działanie całej rodziny. Proces pracy wymaga czasu i cierpliwości, jednak jego efekty są długotrwałe i zapewniają komfort psychofizyczny członkom systemu rodzinnego.

Ważne jest by system ten działał prawidłowo gdyż, żadne oddziaływanie zewnętrzne nie wywiera na dziecko tak zdecydowanego wpływu jak dom

rodzinny. Tylko w rodzinie w prawidłowo funkcjonującej rodzinie istnieją warunki do nauczania i przekazywania wartości kulturowych, etycznych, społecznych, duchowych i religijnych. Życie w rodzinie kształtuje postawy dziecka, kieruje prawidłowym rozwojem fizycznym, intelektualnym, uczuciowym i społecznym. To ona zapewnia właściwe warunki zabawy, snu, pracy. Rozwija zainteresowania i dostarcza nowych bodźców do permanentnego kształcenia.

Każdy człowiek idąc przed siebie podąża ku przyszłości. Idąc ma wyznaczony cel. Ale przecież nikt nie posiada takiego zasobu sił, by starczyło na przebycie tej drogi w samotności. Człowiek potrzebuje rady, czyjejś pomocy, wsparcia i miłości. Tym bardziej potrzebuje tego dziecko stojące dopiero na początku swojej drogi. Dziecko oczekuje tego wszystkiego od rodziny.

W prawidłowo działającym systemie rodzinnym działają poprawne postawy rodzicielskie, warunkują one styl wychowania. Wpływają również na kształtowanie się więzi uczuciowej między jej członkami, od której zależy w znacznej mierze ogólna atmosfera życia rodzinnego. Atmosfera domu rodzinnego wpływa na dzieci w większym stopniu niż bezpośrednio czynione im uwagi. Atmosfera zaufania ułatwia rozwój, postęp, wysiłek. Dziecko czuje się wtedy moralnie zobowiązane, do jak najlepszego postępowania. Nieufność natomiast powoduje, że dziecko zamyka się w sobie, staje się niezręczne, a co gorsze - klimat nieufności często pobudza je do złego. Dom rodzinny nie może być dla dziecka miejscem, gdzie mu z reguły zwracają uwagę. Od najmłodszych lat dziecko ujawnia potrzebę nieustannego przekraczania swego aktualnego stanu rozwojowego, ciągłego przewyższania samego siebie pod różnymi względami, a więc chce być większe, silniejsze, zręczniejsze, mądrzejsze. Jest to objaw wrodzonego pędu do rozwoju. Zła atmosfera rodzinna blokuje w dziecku możliwość prawidłowego rozwoju. Ponadto całkowicie wypacza obraz samego siebie. Dziecko szybko traci poczucie wartości, nabiera przekonania, że jest gorsze lub „mniej udane”, przeżywa lęk, uczucie zagrożenia, ośmieszenia i upokorzenia, od których uwolnienie się w tym wieku jest ponad jego siły.

Ważnym czynnikiem wpływającym na uczucia dzieci jest zachowanie się obojga rodziców w domu. Chcąc określić, czym jest uczucie, możemy powiedzieć, że jest to nasz stosunek do świata, doświadczeń, jest stanem świadomości człowieka przeżywającym różne stany: przyjemność lub przykrość, odrazę lub sympatię. Korzystną atmosferę dla rozwoju uczuć tworzy rzeczowe, zrównoważone zachowanie się rodziców, nieprzesadnie czuły sposób

postępowania. W wadliwie działającym systemie brak jest jedności między rodzicami. Stan ten staje się dla dziecka bardzo bolesny i wywołuje urazy, które często pozostają na całe życie. W atmosferze chłodu i obojętności dziecko traci wrodzoną serdeczność, staje się niezdolne do prawdziwych reakcji uczuciowych. Budząca się w nim tęsknota do środowiska, w którym jego uczucia mogłyby się rozwijać w radości, wytwarza w nim obcość i niechęć wobec rodziny. Gdy wzajemna obojętność rodziców przemieni się we wrogość, podatny grunt w dziecku znajdują bunt i okrucieństwo. Patrząc na kłótnie rodziców, stanie się ono nieżyczliwe i wojownicze w stosunkach z ludźmi.. Kiedy z czasem dziecko zacznie się zastanawiać nad problemem miłości. Przykład rodziców uniemożliwi mu odkrycie rządzących nią praw moralnych. Trudno mu będzie wyobrazić sobie, by prawdziwa miłość mogła być inna niż więzy, które złączyły jego rodziców.

Jeżeli rodzice dążą do pozytywnego oddziaływania na dzieci, wtedy nie mogą zapominać, że wychowanie możliwe jest jedynie w atmosferze miłości. Jeżeli jej zabraknie, to kończy się wychowanie, a zaczyna się tresura. Rozwój dziecka przebiega prawidłowo wtedy, gdy rodzice zaspokajają jego potrzebę miłości, bezpieczeństwa i uznania. Każde dziecko powinno odczuwać miłość ze strony rodziców oraz to, że jest dla nich wartością i że swoim istnieniem sprawia im radość. Dziecko powinno być kochane nie tylko dlatego, że spełnia pewne oczekiwania, jest przyjemne, grzeczne, dobrze się uczy. Miłość macierzyńska i ojcowska musi być bezwarunkowa. Ważne jest dla rozwoju osobowości, aby dziecko czuło się w domu bezpiecznie. Rodzice powinni więc unikać sytuacji, w których dziecko czuje się niepewne. Zagrożenie poczucia bezpieczeństwa utrudnia rozwój dziecka i jego psychiczną integrację.

Wychowanie prowadzi do usamodzielnienia dziecka. Wszystko co robią rodzice ma być pomocą, by ich dziecko w przyszłości znalazło własną drogę, by potrafiło wybierać dobro a opanowywać to co złe, by nauczyło się żyć na własny rachunek. Stąd ważne jest by dbać o rodzinę i pamiętać ,że jest ona dla dziecka optymalnym środowiskiem wtedy gdy działa jak sprawnie działający system.